

WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE

Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu na lata 2021-2024

1. Spis treści

1.	Spis treści.....	2
2.	Wprowadzenie	3
3.	Rola i oddziaływanie Wojewódzkiego Funduszu.....	4
4.	Spójność z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi	5
5.	Elementy podsumowania dotychczasowej realizacji Strategii na lata 2013 -2016 i..... uwarunkowania realizacji Strategii w latach 2017-2020.....	6
6.	Analiza SWOT.....	10
7.	Cel generalny, misja oraz cele środowiskowe	13
7.1.	Dziedzinowe cele środowiskowe.....	14
7.1.1.	Adaptacja do zmian klimatu i gospodarka wodna.....	15
7.1.2.	Ochrona powietrza.....	15
7.1.3.	Ochrona wód.....	16
7.1.4.	Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami	17
7.1.5.	Różnorodność biologiczna	18
8.	Udział we wdrażaniu Wspólnej Strategii.....	19
8.1.	Priorytety w zakresie współpracy – w nawiązaniu do Wspólnej Strategii.....	19
8.1.1.	Priorytety w zakresie finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej.....	19
8.1.2.	Priorytety w zakresie komunikacji i obsługi beneficjentów.....	20

2. Wprowadzenie

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu jest samodzielną instytucją finansową posiadającą osobowość prawną oraz jednym z podstawowych ogniw krajowego systemu finansowania ochrony środowiska. Osobowość prawna stanowi o stabilności działania niezbędnej do realizacji ustawowych i strategicznych zadań Funduszu.

Fundusz posiada 27-letnie doświadczenie w finansowym wspomaganiu przedsięwzięć wynikających z regionalnej polityki w zakresie ochrony środowiska, określonych w programach ochrony środowiska, planach gospodarki odpadami i innych dokumentach o charakterze programowym. Dotychczasowy system finansowania jest spójny, sprawnie funkcjonujący i gwarantujący zbilansowanie środków na inwestycje proekologiczne spełniające wymagane kryteria. Fundusz posiada doświadczenie w finansowaniu podmiotów o różnych formach organizacyjno-prawnych. Stabilny potencjał kadrowy o wysokim poziomie merytorycznym, a także długoletniej praktyce, umożliwia właściwą realizację powierzonych zadań (w tym w zakresie wdrażania i zarządzania programami operacyjnymi UE 2014-2020 oraz założeniami wynikającymi z Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027). Dzięki tym cechom Fundusz jest wiarygodnym partnerem dla samorządów oraz innych podmiotów wykonujących zadania z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Dzięki bliskiej współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego, instytucjami ochrony środowiska i bankami Fundusz ma szczególne możliwości efektywnego działania na rzecz realizacji wojewódzkiego programu ochrony środowiska oraz finansowania projektów ukierunkowanych na ochronę środowiska.

Strategia działania wyznacza kierunki, zakres, formy, a także skalę działalności Funduszu służącą finansowemu wspieraniu przedsięwzięć na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej w województwie opolskim – realizowanych zgodnie z polityką ekologiczną państwa, a także według wyznaczonych przez Samorząd Województwa Opolskiego, regionalnych kierunków rozwoju społeczno-gospodarczego oraz regionalnej polityki ekologicznej. W Strategii istotne znaczenie przypisano działaniom Funduszu związanym z wykorzystaniem niepodlegających zwrotowi środków z Unii Europejskiej, przeznaczonych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną.

Art. 400h ust. 4 pkt 1 ustawy Prawo ochrony środowiska (Poś) zobowiązuje rady nadzorcze wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej do uchwalania, raz na cztery lata, strategii działania wojewódzkich funduszy, wynikających ze wspólnej strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy oraz z uwarunkowań regionalnych, do dnia 30 września roku poprzedzającego pierwszy rok objęty tymi strategiami.

Niniejszy dokument został opracowany na podstawie „Wspólnej Strategii Działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2021 – 2024” i uwzględnia jej zapisy w zakresie inicjatyw podejmowanych wspólnie przez Fundusze w ramach funkcjonowania systemu finansowania ochrony środowiska, a także bierze pod uwagę przyjęte założenia.

3. Rola i oddziaływanie Wojewódzkiego Funduszu

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu powstał jako samodzielna instytucja ochrony środowiska w 1993 r., tj. z chwilą uzyskania osobowości prawnej i funkcjonował do 2010 r. jako wojewódzki fundusz celowy, a następnie jako samorządowa osoba prawna. Współdziałając z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz pozostałymi wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej tworzy krajowy system finansowania ochrony środowiska.

Podstawowe cechy funkcjonowania Funduszu obejmują:

- zdolność do generowania coraz wyższych wypłat środków na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w kwotach przekraczających wpływy uzyskiwane z tytułu opłat i kar środowiskowych, poprzez wypracowane mechanizmy zwrotnego finansowania ochrony środowiska. W latach 2017-2019 wypłacono o ponad 277 mln zł więcej niż Fundusz uzyskał z opłat i kar środowiskowych. Niemniej na zmniejszenie możliwości wydatkowania środków wpływa i wpływać będzie w kolejnych latach zmiana treści Prawa Ochrony Środowiska gdyż część przysługujących dotychczas wojewódzkim funduszom opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska w obszarze ochrony wód i gospodarki wodnej przeznaczona będzie dla Przedsiębiorstwa Państwowego Wody Polskie (w 2020 roku Fundusz otrzymał wpłaty pomniejszone o ok. 5 mln zł.)
- wiarygodność finansową i doświadczenie w finansowaniu ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz zdolności do dodatkowego mobilizowania środków z innych źródeł (efekt dźwigni finansowej);
- zdolność do współkreowania i wdrażania krajowych programów środowiskowych i polityki regionalnej;
- rozpoznanie kluczowych problemów środowiskowych na poziomie regionalnym;
- kompetencje do obsługi europejskich środków pomocowych, identyfikowanie i wspieranie beneficjentów realizujących przedsięwzięcia z tych środków, współfinansowanie takich przedsięwzięć i ich rozliczanie oraz kontrolę;
- zdolność do natychmiastowego reagowania w przypadku wystąpienia nagłych zagrożeń środowiska oraz awarii przemysłowych i finansowania przedsięwzięć eliminujących skutki tych zagrożeń.

4. Spójność z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu będzie podejmował działania wynikające ze zobowiązań ustawowych, w tym ustawy Prawo ochrony środowiska. Ponadto będzie podejmował działania określone we Wspólnej strategii Narodowego i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz będzie realizował zobowiązania zgodnie z polityką ekologiczną państwa, a także wynikające z krajowych i regionalnych dokumentów o charakterze strategicznym, programowym i planistycznym.

5. Elementy podsumowania dotychczasowej realizacji Strategii na lata 2017 -2020 i uwarunkowania realizacji Strategii w latach 2021-2024

Dynamika zmian stanu środowiska i udział Funduszu w jej kształtowaniu

Realizacja misji i celów głównych kolejnych strategii Wojewódzkiego Funduszu na lata 2017-2020 zmierzała do systematycznej poprawy stanu środowiska w regionie. Fundusz do czasu uzyskania przez Polskę środków przedakcesyjnych, stanowił jedno z głównych źródeł finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych w takich dziedzinach jak ochrona powietrza, ochrona wód i gospodarka odpadami, głównie w sferze gospodarki komunalnej. Z chwilą uzyskania przez Polskę bezzwrotnych środków Unii Europejskiej, Fundusz stał się głównym źródłem pozyskania przez samorządy i ich spółki komunalne środków finansowych na udziały własne inwestycji przez nie realizowanych. Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej zostały ustawowo zobowiązane do prowadzenia gospodarki finansowej zapewniającej pełne wykorzystanie bezzwrotnych środków UE. Kapitałochłonność przedsięwzięć proekologicznych w zestawieniu z możliwościami finansowymi wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i regulacje prawne związane z pomocą publiczną sprawiają, że oddziaływanie wojewódzkich funduszy koncentruje się głównie na wsparciu inwestycji proekologicznych realizowanych w ramach zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego.

W dziedzinie skanalizowania obszarów gęsto i średnio zaludnionych zanotowano bardzo szybki postęp. Środki Funduszu były angażowane przede wszystkim w budowę nowych sieci kanalizacyjnych, rozbudowę sieci istniejących oraz rozbudowę i modernizację istniejących oczyszczalni ścieków. Problemem nadal pozostaje dostęp do sieci kanalizacyjnej ludności zamieszkałej na niektórych terenach wiejskich, słabiej zaludnionych, gdzie współczynnik koncentracji mieszkańców jest na tyle niski, że koszty budowy nowej sieci kanalizacyjnej powodują nieopłacalność ekonomiczną inwestycji. Rozwiązaniem jest realizacja Ogólnopolskiego programu gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji. Natomiast dla już skanalizowanych obszarów miejskich istotna będzie dalsza optymalizacja procesów oczyszczania ścieków komunalnych, wykorzystanie bardziej efektywnych i mniej energochłonnych rozwiązań (w tym instalacji OZE). Przyczyni się do obniżenia kosztów eksploatacji oczyszczalni i jak największego odzysku energii i surowców z osadów ściekowych.

Ochrona wód przed zanieczyszczeniami i nadmierną eksploatacją oraz racjonalne wykorzystanie zasobów wodnych wymuszają dalszą realizację przedsięwzięć inwestycyjnych i pozainwestycyjnych.

Następuje rozbudowa, modernizacja i doposażenie w urządzenia regionalnych zakładów gospodarowania odpadami pozwalające na postęp w gospodarowaniu odpadami komunalnymi. W kolejnych latach działania te będą kontynuowane, co pozwoli na ograniczenie masy wytwarzanych i składowanych odpadów, ich negatywnego oddziaływania na środowisko oraz sukcesywne zwiększanie ilości odpadów poddawanych recyklingowi. W ramach ochrony powierzchni ziemi współfinansowane będą również inwestycje polegające na przywróceniu wartości użytkowych lub przyrodniczych terenom zniszczonym przez działalność człowieka.

Od 2008 r. Fundusz dofinansowuje unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest, dzięki czemu ilość tych wyrobów w województwie opolskim z roku na rok jest coraz mniejsza. W następnych latach planuje kontynuację tych działań.

Od 2018 r., we współpracy z Narodowym Funduszem, Fundusz uczestniczy w realizacji programów priorytetowych: „Czyste Powietrze”, „Budownictwo energooszczędne. Część 1) Zmniejszenie zużycia energii w budownictwie” oraz „Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych”. Celem tych programów jest odpowiednio poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie zużycia energii w budynkach, w tym w wyniku zwiększenia produkcji energii z odnawialnych źródeł oraz ograniczenie lub uniknięcie emisji CO₂ oraz zakup samochodów ratowniczo-gaśniczych i wyposażenia dla jednostek ochotniczych straży pożarnych województwa opolskiego.

Nadal najpoważniejszym problemem w utrzymaniu jakości powietrza jest niska emisja wynikająca z funkcjonowania dużej ilości indywidualnych i lokalnych źródeł ciepła opalanych paliwem i niskiej jakości, głównie węglem. Ponieważ nadrzędnym celem jest transformacja energetyczna gospodarki i zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w dziedzinie ochrony atmosfery promowane będą inwestycje polegające na ograniczeniu wykorzystania surowców kopalnych, zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł pozyskiwania energii i ciepła, efektywność energetyczna inwestycji oraz wykorzystanie paliw alternatywnych. Pozwoli to na dalsze ograniczenie ilości emisji szkodliwych substancji emitowanych do środowiska oraz poprawę jakości powietrza.

W kwietniu 2016 r. Fundusz zawarł z Narodowym Funduszem umowę o partnerstwie na rzecz realizacji „Ogólnopolskiego systemu wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorców w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE”, którego jednym z celów jest skuteczne wdrożenie systemu wsparcia projektów przyczyniających się do realizacji pakietu klimatyczno-energetycznego, z uwzględnieniem uwarunkowań rozwoju niskoemisyjnej gospodarki wynikających z dokumentów UE i krajowych. Ideą tego projektu jest sprawne funkcjonowanie na terenie każdego województwa sieci Doradców, którzy mają świadczyć wysokiej jakości usługi w zakresie doradztwa oraz w zakresie zwiększenia świadomości społecznej poprzez promocję i edukację w zakresie gospodarki niskoemisyjnej, w tym poprawy jakości powietrza. Projekt realizowany jest w ramach POIiŚ 2014-2020. W następnych latach program ten nadal będzie realizowany.

Kolejną dziedziną wsparcia w poprzedniej Strategii było ograniczanie i eliminacja zagrożenia powodzią i suszą. Jednakże z uwagi na zmianę ustawy Prawo ochrony środowiska oraz ustawy Prawo wodne. Ustawa Prawo wodne z 20 lipca 2017 r. wprowadziła w ustawie Prawo ochrony środowiska istotne zmiany, znacząco ograniczając zadania z zakresu gospodarki wodnej finansowane przez Fundusze. Od tego czasu finansowanie ochrony środowiska przez WFOŚiGW nie obejmuje już wspomagania osłony hydrologicznej i meteorologicznej społeczeństwa oraz gospodarki, a także rozpoznawania, kształtowania i ochrony zasobów wodnych kraju ani wspomagania realizacji zadań w zakresie rozpoznawania, bilansowania i ochrony wód podziemnych w celu ich racjonalnego wykorzystania przez społeczeństwo i gospodarkę, ani też instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji wodnej. Zatem finansowanie działań w/w obszarach m.in. związanych z ograniczaniem i eliminacją zagrożenia powodzią i suszą leży w kompetencji Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. W związku z powyższym nie planuje się podejmowania tych działań w Strategii na lata 2021 – 2024, chyba że przepisy będą stanowiły inaczej.

Kolejną dziedziną działalności Funduszu to wsparcie działań mających na celu ochronę bioróżnorodności środowiska przyrodniczego. Wsparcie finansowe Funduszu było i będzie nakierowane głównie na opracowanie planów ochrony obszarów NATURA 2000 i rezerwatów przyrody. Wspierano również w znaczący sposób przedsięwzięcia związane z rewitalizacją założen parkowych i utrzymaniem terenów zieleni. Te działania są szczególnie preferowane przez samorządy lokalne i jednostki z nimi powiązane. Finansowe możliwości realizacji zadań określonych w strategii są wynikiem dotychczasowego gospodarowania środkami własnymi Funduszu i środkami pozyskanymi głównie z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Kształtowanie tych możliwości przedstawiają poniższe tabele.

[mln zł]

Lp.	Wyszczególnienie	Rok									
		2015	2016	2017	2018	2019	2020*	2021	2022	2023	2024
1.	Przychody, w tym:	149,2	112,1	113,2	122,1	128,7	149,2	151,1	151,5	161,5	156,0
	- z opłat i kar ekologicznych	21,9	19,3	17,8	18,5	13,5	14,1	15,1	14,5	15,0	15,0
	- spłaty pożyczek	110,8	75,4	82,2	92,2	89,7	95,0	100,0	105,0	110,0	110,0
	- dotacje z NFOŚiGW	3,9	0,8	0,8	1,2	16,1	30,0	25,0	20,0	25,0	20,0
	- pozostałe	12,6	16,6	12,4	10,2	9,4	10,1	11,0	12,0	11,5	11,0
2.	Należności z tytułu pożyczek	354,3	334,8	328,5	336,8	362,9	380,0	400,0	405,0	410,0	405,0
3.	Struktura pomocy finansowej [%]										
	- pożyczki	90,1	78,5	89,2	92,8	86,3	76,7	78,4	80,0	77,7	78,4
	- dotacje	9,9	21,5	10,8	7,2	13,7	23,3	21,6	20,0	22,3	21,6
4.	Wyplacone pożyczki i kredyty	108,9	57,7	83,0	101,8	118,4	130,0	120,0	110,0	115,0	105,0

	[mln zł]										
5.	Udzielone dotacje, w tym:	12,0	15,8	10,1	7,9	18,8	39,5	33,0	27,5	33,0	29,0
	- ze środków własnych	8,1	15,	9,4	6,7	7,4	9,5	8,0	7,5	8,0	9,0
	- ze środków NFOŚiGW	3,9	0,8	0,7	1,2	11,4	30,0	25,0	20,0	25,0	20,0
6.	Umorzenia pożyczek	4,9	2,4	4,3	1,3	3,0	4,2	3,5	3,0	3,5	3,5
7.	Koszty funkcjonowania organów i biura Funduszu	7,4	7,5	8,0	7,4	6,7	8,8	9,0	9,0	9,5	9,5
8.	Środki dyspozycyjne	307,6	157,3	139,0	112,6	67,1	74,0	63,1	68,1	72,1	84,6

*plan

Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w latach 2017-2020 i prognozę na okres realizacji strategii wg priorytetów przedstawiono w tabeli poniżej. [mln zł]

Lp.	Priorytet	Rok								
		2017	2018	2019	2020*	2021	2022	2023	2024	
I	Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi/Ochrona wód (OW)	24,7	58,2	38,1	51,0	30,0	35,5	40,0	45,0	
II	Adaptacja do zmian klimatu i gospodarka wodna (GW, MN, NZ)	7,1	11,5	4,4	2,9	6,5	5,0	5,0	5,0	
III	Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi (OZ)	26,5	5,6	3,1	6,6	4,0	5,0	4,0	4,5	
IV	Ochrona atmosfery/Ochrona powietrza (OA, BOŚ)	30,4	29,8	78,2	76,8	80,0	70,0	65,0	70,0	
V	Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów/Różnorodność biologiczna (OP)	0,8	1,4	1,1	1,0	1,7	2,0	1,8	1,9	
VI	Inne działania ochrony środowiska (EE, PO, OH)	3,0	2,1	0,9	1,6	1,5	0,9	1,0	1,1	
RAZEM:		92,5	108,5	125,8	139,5	123,7	118,4	116,8	127,5	

*plan

Udzielone do tej pory przez Fundusz wsparcie finansowe było odpowiedzią na potrzeby środowiskowe wynikające z krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych realizowanych zgodnie z polityką ekologiczną państwa.

Bazując na doświadczeniu z lat ubiegłych, konieczne jest dalsze wspieranie przez Fundusz przedsięwzięć służących ochronie środowiska i poszanowaniu jego wartości, bowiem wspieranie zawartych w priorytetach obszarów działania nie straciło do tej pory na aktualności. Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

w Opolu jest zbieżna ze Wspólną Strategią działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2021-2024. Planowane działania mają na celu jak najlepsze wykorzystanie środków finansowych na inwestycje proekologiczne.

Prognozowany w powyższej tabeli poziom finansowania poszczególnych priorytetów w kolejnych latach jest dalece zdeterminowany dostępnością inwestorów do bezzwrotnych środków Unii Europejskiej w ramach RPO WO, PROW i POIiŚ. W czasie objętym bieżącą Strategią 2017-2020 wydatkowanie środków na zadania współfinansowane ze środków europejskich kształtowało się następująco:

2017 rok – 18 318 261 zł

2018 rok – 55 791 184 zł

2019 rok – 27 624 304 zł

2020 rok (plan) – 38 500 000 zł

Wraz z rozpoczęciem nowej unijnej Perspektywy na lata 2021-2027 należy spodziewać się dalszego udziału Wojewódzkiego Funduszu w realizacji inwestycji poprzez współfinansowanie zadań realizowanych głównie przez jednostki samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorstwa komunalne mających na celu maksymalną absorpcję dostępnych środków z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi.

6. Analiza SWOT

Kluczowe, **mocne strony** Funduszu (fakty mające pozytywny wpływ na działalność Funduszu, które Fundusz może kształtować sprawczo - może nimi zarządzać) to:

- wypracowane zasady gospodarki finansowej pozwalające na wypłacanie kwot kilkakrotnie wyższych niż przychody uzyskiwane z opłat i kar środowiskowych;
- wiarygodność finansowa gwarantująca realizację szerokiego zakresu działań;
- zgromadzony przez lata, stabilny potencjał kadrowy, intelektualny, z dużą praktyką zawodową, umożliwiającą właściwą realizację zadań, w tym w zakresie wdrażania i zarządzania programami operacyjnymi UE;
- znajomość uwarunkowań i problematyki regionalnej, problemów beneficjentów związanych z ochroną środowiska umożliwiającą elastyczne i szybkie reagowanie na bieżące wyzwania;
- kierowanie się interesem publicznym i środowiskowym, a nie wyłącznie opłacalnością przedsięwzięć (podejście niekomercyjne);
- skuteczny system nadzoru i kontroli;
- zobiektywizowany, bezstronny i sprawny proces udzielania dofinansowania;
- dostępność finansowania bez konieczności stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych;
- doświadczenie w finansowaniu przedsięwzięć ochrony środowiska, bliska współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego, instytucjami ochrony środowiska, bankami i przedsiębiorcami sprawiająca, że Fundusz jest wiodącą instytucją finansującą przedsięwzięcia proekologiczne;
- zasady i formy dofinansowania dostosowane do specyfiki celów i potrzeb beneficjentów z województwa opolskiego;
- oferta kierowana do szerokiego spektrum beneficjentów będących osobami fizycznymi poprzez możliwość finansowania bezpośredniego i tworzenia linii kredytowych oraz umów i porozumień z gminami;
- otwartość na zmiany w zakresie ekoinnowacji;
- zdolność natychmiastowego reagowania na nagłe zagrożenia środowiska oraz awarie przemysłowe i możliwość finansowania przedsięwzięć eliminujących te zagrożenia;
- gotowość do wdrażania instrumentów finansowych w wybranych obszarach.

Wśród **słabych stron** (fakty mające negatywny wpływ na działalność Funduszu, które Fundusz może kształtować sprawczo – może nimi zarządzać) należy wymienić:

- niejednolity, wymagający aktualizacji w skali kraju, system ewidencjonowania i raportowania efektów ekologicznych;
- wymagający poprawy system wymiany informacji i dobrych praktyk za pośrednictwem Cyfrowej Platformy Współpracy i Wymiany Informacji;
- wymagający uspołnienienia, komplementarności i synergii działań z innymi Funduszami system informacji, promocji i edukacji ekologicznej;
- niedopracowany system współpracy z innymi Funduszami w zakresie identyfikowania wspólnych przedsięwzięć oraz zapobiegania konkurencji pomiędzy funduszami;

- wymagający stałej poprawy proces konsultacji z beneficjentami zamierzeń m.in. co do planowanych nowych zasad i kierunków działalności.

Najistotniejsze **szanse** (fakty mające pozytywny wpływ na działalność Funduszu, których Fundusz nie może kształtować sprawczo – może jedynie na nie reagować) to:

- znaczny strumień środków unijnych na zadania ochrony środowiska i gospodarki wodnej w perspektywie finansowej 2021-2027;
- nowe instrumenty finansowe UE;
- rozszerzony obszar funkcjonowania funduszy, działalność wspierająca wnioskodawców i beneficjentów, nieograniczająca się wyłącznie do finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej;
- utrzymanie wysokiego poziomu zaufania i zadowolenia beneficjentów;
- zwiększenie i optymalizacja dystrybucji wpływów środowiskowych przy zachowaniu wydajnego, zdecentralizowanego systemu ich pobierania i dystrybucji;
- nowe obszary zrównoważonego rozwoju: innowacje i nowe technologie, gospodarka o obiegu zamkniętym;
- zwiększająca się świadomość ekologiczna społeczeństwa i aktywność inwestycyjna w sferze środowiska: jednostek samorządu terytorialnego, instytucji publicznych, podmiotów gospodarczych, organizacji pozarządowych i społeczeństwa;
- wysokie i trwałe zapotrzebowanie na środki Funduszu ukierunkowane na poprawę stanu środowiska;
- wzmocnienie systemu współpracy z innymi Funduszami przy realizacji projektów ponadregionalnych;
- promowanie polskiego systemu finansowania ochrony środowiska, jako dobrej praktyki na poziomie krajowym i arenie międzynarodowej.

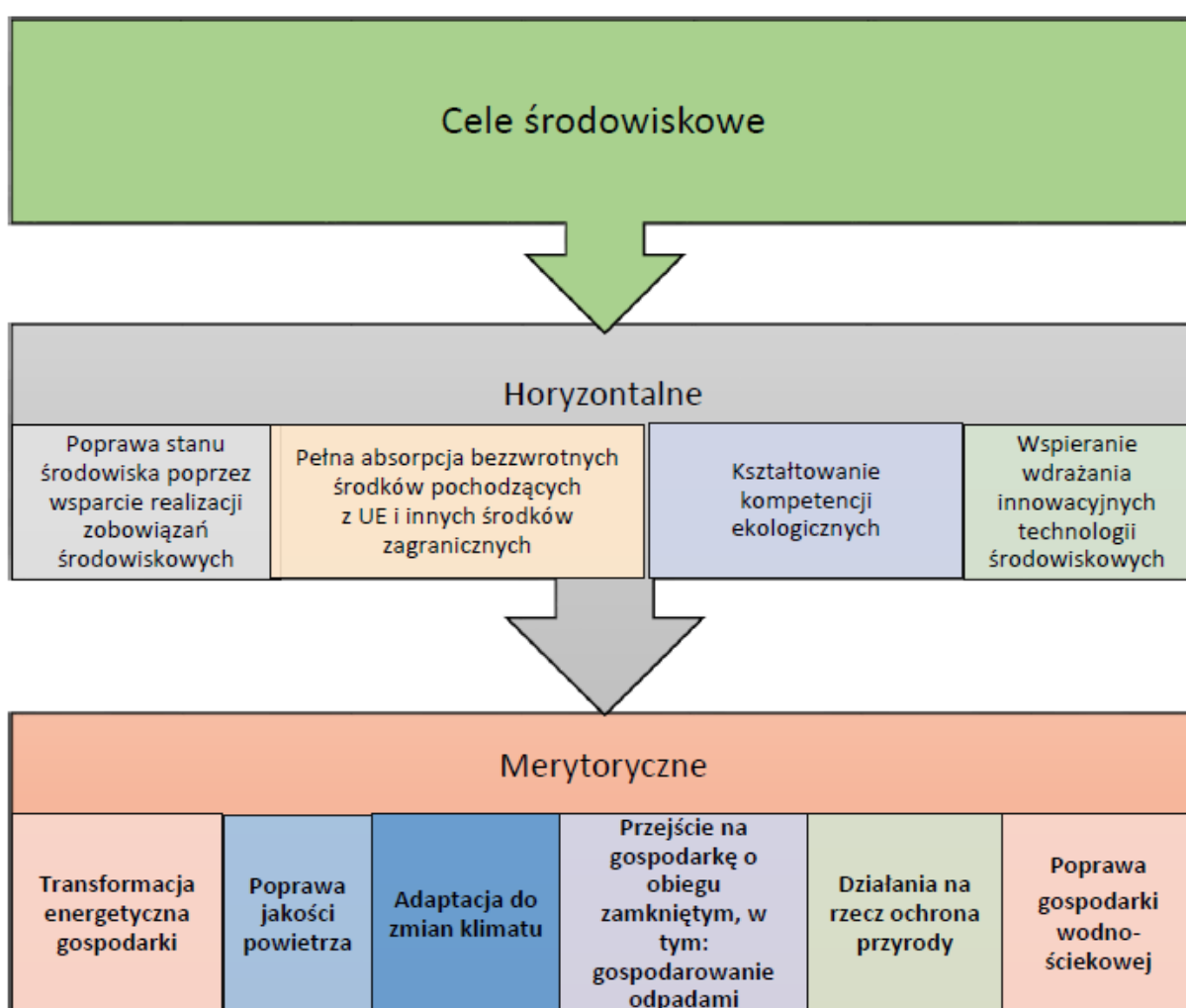
Zdiagnozowane **zagrożenia** (fakty mające negatywny wpływ na działalność Funduszu, których Fundusz nie może kształtować sprawczo – może jedynie na nie reagować) dotyczą:

- niekorzystnych dla Funduszy zmian w przepisach prawa m.in. ograniczających wpływy finansowe;
- ograniczenia roli wojewódzkich funduszy we wdrażaniu programów operacyjnych perspektywy finansowej UE 2021-2027;
- niekorzystnego dla Funduszy wpływu postępujących procesów konsolidacji finansów publicznych, które powodują obniżenie przychodów finansowych;
- wpływu dekoniunktury na obniżenie skłonności beneficjentów do podejmowania ryzyka inwestycyjnego;
- zmniejszenie zdolności zaciągania zobowiązań finansowych przez samorządy terytorialne w związku z ich zadłużeniem;
- braku pełnej aktualizacji i dużego zróżnicowania zakresu szacunkowych potrzeb środowiskowych w regionie;
- rosnąca konkurencja sektora bankowego w zakresie możliwego finansowania pożyczkowego w warunkach historycznie niskich stóp procentowych.

7. Cel generalny, misja oraz cele środowiskowe

Dla właściwego zharmonizowania zasad i sposobów działania Funduszu Strategia jest uporządkowana wokół następującej struktury celów:

- Cała Strategia jest podporządkowana jednemu **celowi generalnemu** (misji) realizowanemu w ramach celów środowiskowych, w których wskazane są najistotniejsze z ich punktu widzenia cele merytorycznej działalności tj. **dziedzinowe cele środowiskowe** oraz **horyzontalne cele środowiskowe**;

Źródło: Wspólna Strategia Działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2021-2024.

Cele środowiskowe odwołują się i ostatecznie zależą od właściwych dla nich dokumentów strategicznych i mogą podlegać modyfikacji w wyniku wprowadzania i aktualizacji odpowiednich strategii, polityk i programów środowiskowych na poziomie regionalnym i krajowym.

Celami horyzontalnymi realizowanymi w każdym z tematycznych celów środowiskowych będą:

- poprawa stanu środowiska poprzez wsparcie realizacji zobowiązań środowiskowych, w szczególności wynikających z prawa Unii Europejskiej;
- pełne wykorzystanie środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi przeznaczonych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną;
- kształtowanie kompetencji ekologicznych m.in. poprzez poprawę efektywności energetycznej i wykorzystania energii z odnawialnych źródeł energii, gospodarki o obiegu zamkniętym (w tym ocen cyklu życia – ang. LCA), niskoemisyjności gospodarki i społeczeństwa oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy, rozwoju nowych technik i technologii służących między innymi racjonalnej gospodarce zasobami naturalnymi, zapobiegania powstawaniu lub ograniczenie emisji do środowiska;
- edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju;
- zrównoważone, efektywne korzystanie z zasobów, w tym z surowców pierwotnych.

Cel generalny – misja Wojewódzkiego Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu

Cel generalny:

Poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku przy pełnym oraz zgodnym z zasadami zrównoważonego rozwoju wykorzystaniu środków pochodzących z Unii Europejskiej na ochronę środowiska i gospodarkę wodną w województwie opolskim

Misja Funduszu:

Skutecznie wspieramy działania na rzecz środowiska ze szczególnym uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju

Misja ma przede wszystkim zastosowanie motywacyjne i identyfikacyjne: pozwala zespołom ludzkim identyfikować się z realizowaną Strategią. Ma ona także oczywisty wydźwięk promocyjny: dobrze komunikuje adresatom zewnętrznym, jak Fundusz widzi swoją rolę i jak definiuje siebie wobec wyzwań współczesności.

7.1. Dziedzinowe cele środowiskowe

Dziedzinowe cele środowiskowe stanowią podstawowy zakres działalności Wojewódzkiego Funduszu, a ponadto wpisują się w kierunki wskazane w innych dokumentach strategicznych tj. w Strategii „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” oraz w Strategii „Innowacyjność i Efektywność Gospodarki”.

Wskazane w nich kierunki w połączeniu z priorytetami będą służyć realizacji zadań i przedsięwzięć zgodnych z obszarami finansowania ochrony środowiska określonymi w ustawie Poś.

7.1.1. Adaptacja do zmian klimatu i gospodarka wodna

Postępujące zmiany klimatu spowodowane wzrostem średniej globalnej temperatury powietrza i temperatury oceanów sprzyjają częstszemu występowaniu ekstremalnych zjawisk pogodowych, w tym powodzi i suszy, które nie są obojętne dla rozwoju gospodarczego i społecznego.

Dla zapewnienia efektywnej gospodarki wodnej niezbędnym jest zagwarantowanie i utrzymanie odpowiedniej ochrony przeciwpowodziowej oraz usuwanie bądź minimalizowanie wszelkich zagrożeń z tym związanych. Dlatego też poza ochroną przeciwpowodziową istotne jest wspieranie inwestycji przeciwdziałających suszom hydrologicznym m. in. poprzez budowę zbiorników retencyjnych jak i działań w zakresie opracowania dokumentów planistycznych zapobiegającym skutkom suszy.

Kluczowymi celami i planowanymi działaniami służącymi adaptacji do zmian klimatu i polepszenia gospodarki wodnej są:

- **podniesienie poziomu ochrony przed skutkami zagrożeń naturalnych (powódź, susza) oraz poważnych awarii**, ukierunkowane na ochronę zdrowia i bezpieczeństwa ludzi, w tym ochronę dóbr materialnych, zapobieganie suszy i retencjonowania wody oraz zagospodarowanie wód opadowych poprzez m.in. budowę, przebudowę i remont obiektów hydrotechnicznych, obiektów infrastruktury przeciwpowodziowej, naturalnej retencji wód opadowych i spowolnienia ich spływu;
- **usprawnienie usuwania skutków zagrożeń naturalnych**, w tym rozpoznawanie zagrożeń, usuwanie ich skutków oraz wzmocnienie systemu ochrony ludności i środowiska naturalnego;
- **wzmocnienie wybranych elementów zarządzania środowiskiem, w tym monitoringu środowiska**, polegające m.in. na rozwoju systemu monitoringu środowiska oraz pomiaru, oceny i prognozowania stanu środowiska (gromadzenie, przetwarzanie i informowanie o środowisku).

7.1.2. Ochrona powietrza

Biorąc pod uwagę stan zanieczyszczenia powietrza wspierane będą działania mające na celu poprawę jego jakości oraz wdrażanie polityki energetycznej i gospodarki niskoemisyjnej. Nieodpowiedni stan jakości powietrza ma negatywny wpływ na zdrowie i życie ludzkie, na funkcje ekosystemów oraz na procesy gospodarcze tj. rolnictwo czy turystyka.

Wraz ze wzrostem produkcji energii elektrycznej i ciepłej należy dążyć do redukcji emisji przemysłowych i innych zanieczyszczeń do powietrza, w tym gazów cieplarnianych.

Należy zwiększyć nacisk na modernizację sektora energetyczno – ciepłowniczego oraz ograniczenie tzw. niskiej emisji. Istotnym elementem będzie także zwiększenie efektywności energetycznej poprzez dalsze wspieranie termomodernizacji, rozwoju kogeneracji i energetyki odnawialnej. Ponadto dzięki wdrożeniu Projektu Doradztwa Energetycznego możliwa jest realizacja działań na rzecz inteligentnej i zrównoważonej gospodarki niskoemisyjnej ukierunkowanej na działania na rzecz poprawy jakości powietrza.

Planowane działania w tym obszarze to:

- **efektywność energetyczna** w przedsiębiorstwach, budownictwie, w miastach i gminach, rozwój efektywnego przesyłu i dystrybucji ciepła oraz chłodu oraz wspieranie wysoko-sprawnej kogeneracji;
- **rozwój wytwarzania energii z Odnawialnych Źródeł Energii**, przyczyniających się do wspierania rozwoju technologicznego i innowacji, tworzenia możliwości rozwoju regionalnego oraz większego bezpieczeństwa dostaw energii zwłaszcza w skali lokalnej;
- **zmniejszenie emisyjności procesów produkcyjnych w przedsiębiorstwach**;
- **poprawa jakości powietrza**, ukierunkowana na unikanie, zapobieganie lub ograniczanie szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzi i środowisko jako całości, a także utrzymanie jakości powietrza (również tam, gdzie jest ona aktualnie dobra). Realizowane przedsięwzięcia powinny być nakierowane na redukcję niskiej emisji (m.in. przez wsparcie wymiany pieców węglowych w budynkach wielo- i jednorodzinnych oraz rozwój nisko- i zeroemisyjnego transportu publicznego (wymiana taboru w kierunku paliw gazowych i pojazdów elektrycznych oraz program wsparcia budowy infrastruktury do ładowania).

7.1.3. Ochrona wód

Pomimo dotychczas poniesionych wysokich nakładów na poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych ich stan jest wciąż niezadawalający i przedkłada się bezpośrednio na stan środowiska przyrodniczego, zdrowie mieszkańców oraz koszt dostępu do wody, rozumiany jako nakłady na jej uzdatnianie do wymaganego poziomu czystości. Dlatego też potrzebne jest dalsze wspieranie zadań mających na celu budowę i modernizację oczyszczalni ścieków, rozbudowę sieci kanalizacyjnych oraz instalacji do przetwarzania i zagospodarowania osadów ściekowych – odpadu powstającego w trakcie mechanicznego i biologicznego oczyszczania ścieków.

Kluczowe cele do realizacji w zakresie ochrony wód:

- poprawa stanu wód powierzchniowych i podziemnych;
- efektywne i oszczędne korzystanie z zasobów wodnych;
- redukcja zanieczyszczeń w ściekach;
- wdrażanie inteligentnych systemów zarządzania sieciami wodno-kanalizacyjnymi;
- unieszkodliwianie i zagospodarowanie osadów ściekowych;

- zapewnienie zaopatrzenia w wodę.

Planowane działania:

- budowa nowych sieci kanalizacyjnych;
- modernizacja istniejących sieci kanalizacyjnych;
- budowa nowych oczyszczalni ścieków;
- modernizacja i rozbudowa istniejących oczyszczalni ścieków;
- budowa połączeń budynków do istniejącej kanalizacji sanitarnej;
- budowa lokalnych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nieobjętych aglomeracjami;
- budowa i modernizacja zbiorczych systemów zaopatrzenia w wodę.

7.1.4. Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami

Gospodarowanie odpadami jest bardzo ważnym elementem ochrony środowiska oraz szeroko rozumianej gospodarki. Ideą gospodarki o obiegu zamkniętym jest aby produkty, materiały oraz surowce pozostawały w gospodarce tak długo, jak to jest możliwe, a wytwarzanie odpadów powinno być zminimalizowane. W tej koncepcji uwzględnione są wszystkie etapy cyklu życia produktu od projektowania, produkcji, następnie konsumpcji i zbierania odpadów kończąc na zagospodarowaniu odpadów. Zatem bardzo ważne jest aby odpady, jeżeli już powstaną, zostały potraktowane jako surowce wtórne. Dlatego też należy wspierać działania mające na celu zapobieganie powstawaniu odpadów, odzyskiwaniu surowców i ponownym wykorzystaniu odpadów, bezpiecznemu dla środowiska ich unieszkodliwianiu.

Celem działań w tym zakresie jest:

wdrażanie hierarchii sposobów postępowania z odpadami, czyli w pierwszej kolejności zapobieganie powstawaniu odpadów, a następnie kolejno przygotowanie do ponownego użycia, recykling, inne metody odzysku, unieszkodliwianie, przy czym najmniej pożądanym sposobem ich zagospodarowania jest składowanie.

Planowane działania:

- zmniejszenie negatywnego oddziaływania na środowisko produktów i procesów produkcyjnych w całym cyklu życia, mając na uwadze konieczność zmniejszenia ilości wytwarzanych odpadów i zwiększenia wydajności wykorzystania surowców;
- budowa infrastruktury technicznej i logistycznej w zakresie stworzenia możliwości napraw i wymiany rzeczy używanych oraz selektywnego zbierania odpadów surowcowych;

- modernizacja infrastruktury służącej przygotowaniu odpadów komunalnych do recyklingu;
- budowa, rozbudowa lub modernizacja instalacji służących do recyklingu;
- budowa instalacji przekształcania odpadów innych niż komunalne, w tym wytworzonych z odpadów komunalnych i osadów ściekowych, powiązanych z sieciami elektroenergetycznymi i ciepłowniczymi służących pozyskiwaniu ciepła;
- rekultywacja terenów zdegradowanych;
- promocja rozwiązań z obszaru gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ) – powiązanie obszaru ochrony środowiska z energią i transportem, program rozwoju generowania energii z odpadów;
- wsparcie właściwego gospodarowania odpadami niebezpiecznymi oraz rozwoju innowacyjnych technologii do ich przetwarzania.

7.1.5. Różnorodność biologiczna

Różnorodność biologiczna ma ogromne znaczenie dla dobrobytu i jakości życia ludzi, dlatego też zachowanie i odtwarzanie tego bogactwa ma prowadzić do przeciwdziałania wymieraniu gatunków roślin i zwierząt oraz zachowania zasobów naturalnych co przyczyni się do ograniczenia zmian klimatycznych. Najbardziej niekorzystne przekształcenia bogactwa różnorodności biologicznej są związane z naturalnymi procesami biotycznymi i abiotycznymi wywołanymi zmianami zachodzącymi w sposobie gospodarowania zasobami, a za najniebezpieczniejszą uznaje się fragmentację siedlisk. Negatywny wpływ mają również zmiany klimatyczne, bowiem znacząco oddziałują na obszar występowania gatunków, ich cykle rozrodcze, okresy wegetacji itp.

Kluczowe cele do realizacji w zakresie różnorodności biologicznej:

- zachowanie i wzmocnienie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna;
- poprawa stanu różnorodności biologicznej i pełniejsze powiązanie jej ochrony z rozwojem społecznym i gospodarczym kraju.

Planowane działania:

- doskonalenie systemu ochrony przyrody;
- zachowanie i przywracanie siedlisk przyrodniczych oraz populacji zagrożonych gatunków;
- utrzymanie i odbudowa funkcji ekosystemów będących źródłem usług dla człowieka;
- ograniczenie zagrożeń wynikających ze zmian klimatu, antropopresji oraz presji ze strony gatunków inwazyjnych;
- opracowanie audytów krajobrazowych.

8. Udział we wdrażaniu Wspólnej Strategii

8.1. Priorytety w zakresie współpracy – w nawiązaniu do Wspólnej Strategii

Na realizację celu generalnego (misji) oraz celów środowiskowych, w zakresie współpracy Funduszy, jej zacieśnienia i ukierunkowania, ustanowione zostały **priorytety współpracy** w zakresie:

- finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej;
- komunikacji i obsługi beneficjentów.

8.1.1. Priorytety w zakresie finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej

1. Koncentracja działań NFOŚiGW i WFOŚiGW na tworzeniu warunków do wsparcia wdrażania i pełnego wykorzystania dostępnych dla Polski środków europejskich na ochronę środowiska i gospodarkę wodną.

Planowane działania:

- identyfikacja przedsięwzięć do wsparcia ze środków europejskich (PO LiŚ, RPO, PROW) oraz uzgodnienie obszarów do finansowania przez NFOŚiGW i WFOŚiGW;
- wspólne i indywidualne współfinansowanie i prefinansowanie ze środków NFOŚiGW oraz WFOŚiGW wybranych przedsięwzięć (np. konsorcja), tworzenie list przedsięwzięć do finansowania ze środków NFOŚiGW, WFOŚiGW;
- upraszczanie procedur i stosowanie adekwatnych standardów aplikacyjnych w zakresie prefinansowania i współfinansowania przedsięwzięć;
- wykorzystanie możliwości wynikających z projektu doradztwa energetycznego i udziału WFOŚiGW we wdrażaniu programów perspektywy 2021-2027.

2. Zwiększenie wykorzystywania dostępnych środków Funduszy i efektywności ich wykorzystywania.

Planowane działania:

- optymalizacja zasad i warunków finansowych współpracy NFOŚiGW i WFOŚiGW na rzecz wsparcia celowościowego (środki z tzw. zobowiązań wieloletnich);

- wykorzystanie przez NFOŚiGW – przy zachowaniu przepisów ustawy POŚ – potencjału BOŚ S.A. m.in. jako kanału dystrybucji środków Funduszy do MŚP i odbiorców detalicznych oraz zachęcanie WFOŚiGW do współpracy z Bankiem;
- rozwijanie instrumentów inżynierii finansowej na rzecz poprawy dostępu do finansowania ze środków Funduszy (poręczenia, montaż kapitałowy, konsorcja);
- zapewnienie rozwiązań dla prezentacji efektów środowiskowych działalności funduszy;
- optymalizacja zasad i warunków finansowych współpracy NFOŚiGW i WFOŚiGW, w tym koncentrację na wspólnym finansowaniu przedsięwzięć oraz współfinansowaniu wkładu krajowego w ramach przedsięwzięć finansowanych z bezzwrotnych środków europejskich, z zachowaniem struktury finansowania pozwalającej na poprawę efektywności wydatkowania środków finansowych zarówno przez NFOŚiGW, jak i WFOŚiGW.

8.1.2. Priorytety w zakresie komunikacji i obsługi beneficjentów

1. **Poprawa komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej.**
2. **Sprawną obsługą beneficjentów.**

Planowane działania:

- prowadzenie wspólnych działań informacyjno- promocyjnych;
- realizacja szkoleń dla pracowników Funduszy;
- rozwój cyfrowej obsługi beneficjentów;
- zwiększenie wykorzystania przez Fundusze tzw. Cyfrowej Platformy Współpracy i Wymiany Informacji.